

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Septiceps Lvthervs, Vbique Sibi, Svis Scriptis contrarius,
in visitationem Saxoniam**

Cochlaeus, Johannes

Parisiis, 1564

Seqvitvr

urn:nbn:de:hbz:466:1-35803

Protestatio Iohannis

Cochlæi.

Postremò igitur post tædiosum hûc laborem non modica inquisitionis molestia exanclatum, ita protestari contra maligna quorundam iudicia operè precium videtur, imprimis, quicquid in hoc cunctisq̄ aliis libellis meis à me scriptû est, id totum Sedis Apostolicæ, Ecclesiæq̄ Catholicæ iudicio, plena & deuotione, & obedientia submitto, correcturus, imò pro correcto & reuocato iam habens, quicquid superioribus meis erroneum aut malè positum videbitur. Deinde, si qua verba festinanti mihi (nam ad longum iter ineundum certa mihi dies tum præfixa erat) elapsa sint inconsultius, quæ iustè vel huius, ad quem scribo, vel alterius Principis animum ad indignationem mouere possint, ab iustè indignantibus veniã simpliciter præcatam volo, humiliter petens, vt simplicitati condonetur quicquid imprudenter, non malignè à me positum deprehenditur. Scriptum est enim: Qui non offendit in verbo, hic perfectus est vir: Ego autem perfectus minimè sum, fieri ergo potest, vt feruentiori fidei zelo incitatus, aut asserendæ veritatis necessitate adactus, aliqua scripserim, quæ aliter affectos offendere possint. Ego autem, Deo teste, probè conscius

III PROTESTATIO IO. COCLÆI.

mihi sum, quòd nihil iniuriandi animo in vltim Principem hîc scripserim, sed solummodo admonendi gratiâ totum hunc laborem fideliter susceperim. Proinde non iniuria, à qua longè abest animus meus, sed obsequium studiûmq; bene promerendi rectius dicitur (spero) labor iste, ab iis præcipuè, quibus cordatû affectibûsque liberum fuerit iudicium: Haud secus enim dicturus essem, quàm in hoc libro scripsi, vel sub arctissima Iurisiurandi religione, si fidelitatis iuramento adstrictus essem. Illustrissimo Principi Electori. &c. atque ab ea vel in medio Consiliariorum suorum confesfu ac secretissima consultatione sententiam iisce de rebus interrogarer: Tâtû abest, vt vel iniuriandi vel circumuenciendi studio aliquid hîc scripserim.

REVERENDO, GENEROSO,
ac Nobiliss. Domino D. Ernesto à Schley-
nitz Sanctæ Pragensis & Ingenuæ Mis-
nensis Ecclesiarum Præposito, omnium ma-
ximè digniss. Ioannes Hasenberg Salutem
in Christo, & præter sui, etiam monstrum
Saxonici commendationem.

EN tibi, Nobiliss. Clariss. Do-
ctissimèque Domine Erne-
ste, En tibi. Equid hoc mon-
stri inquires? aut quid iterum
Aphrica peperit nobis? En,
inquam, monstrum monstro-
rum omnium facile monstruosissimum, & mō-
strum non Aphricanum, verum Germanicū,
atque adeo Saxonicum, Diis Musisque adiu-
uantibus omnibus, virtute ac peculiari indu-
stria excellentissimi & gravissimi viri Docto-
ris Ioannis Cochlæi, ex vltimis hæreticorum
& Picardorum speluncis in lucem protrusum. *Septiceps*
Quale iam inde ab hominum vsque memo- *Monstrum*
ria, in quinque milibus annorum, nec est vi- *prorsus non*
sum, nec auditū, nec Poëtis omnibus fictum, *visum, non*
nec vspiam gentium à natura productum, nec *auditū, non*
denique sacris Bibliis commemoratum: & vt *fictum, non*
semel dicam, prorsus nouum, inusitatū, Schif- *nitum: non*
maticum, hæreticum, & plus ter millies suis *etiā Biblia*
propriis scripturis sibi ipsi contradictorium: *comemora-*
tum.

Nempe quod non solum impiis contradictionis aquis, verum etiam ipsissimis confusissimarum, & longè damnatarum hæresum Catartis & Cathaclysmis exundet, & supra omnem fidem opiniosissima, peruersarum scripturarum antilogia à Scylla in Charybdim, à Charibde in Syrtes, à Syrtibus in Malæam, & plerosque omnes hæreticorum scopulos huc atq; illuc per hæreticissimos fluctus impellatur. Verùm, opere precium est istud, & particulatius, & paulò planius sub oculos subiicere. Quotus itaque quisque, Clarissime Erneste, vel apud Græcos, vel Latinos fuerit, qui alicubi hominem monachum, septicipitem, suæ propriæ contradictionis gladio iugulatum vidisset aut legisset? Da mihi item siue nouum, siue veterem Poëtam, quantumuis ingeniosum, qui huiusmodi quippiam vel per somnium finxisset. Etsi Græci ingenij potissimum acuminè, in fingendis fabulis operosissimi fuere, attamen si omnia eorum figmenta, ad hoc omnium sibi in scripturarum pugnantis dissimillimum monstrum retuleris, ludum iocumve planè dixeris. Ecquid enim ad hoc monstrum Protheus, omnia vertens sese in miracula rerum? Ecquid Mercurius Polynomus? Ecquid Vertunus subinde formam suam vertens? Ecquid Empusa ista Aristophanica? Ecquid Gorgones sorores tres vno oculo contentæ? Ecquid Medæa vel Cyrce vene-

*Septicipiti
monstro ni-
hil simile
Poëta fin-
xerunt.*

*Monstrorum
Catalogus.*

ficiis ac magica virga homines in varias ferarū formas transformās? Ecquid Morpheus, quoscūque voluerit vultus induens? Ecquid Harpyæ rapaces? Ecquid centoculus Argus? Ecquid centimanus Briareus? Ecquid biformis Minothaurus? Ecquid Centhauri Thessalici dimidij equi, & dimidij homines? Ecquid Horatianum illud, in ipsa statim artis poëticae fronte, varium portentum? Ecquid Thebanus Sphynx, caudā draconis, vnguibus leonis; voce hominis præditus? Ecquid Chimera Lyciaca, caudæ serpentinæ, ventris virginei, capitis leonini? Ecquid Ianus bifrons? Ecquid triceps Heccate? Ecquid Cerberus trifaux? Ecquid ille Hispanicus Gerion tricorpor? Ecquid Draco iste quadriceps Africanus? Ecquid denique Hydra Lernea? Nihil profectò nihil. Quandoquidem omnia illa sunt eruditissimorū hominū fabulosa cōmenta & festiua figmenta, arguta inuentione suauissimisque inuolucrorum lenociniis animos titillantia, & suis suauibusque modis adficientia. Habes Poëtarum figmenta: Nunc naturæ monstra paucis, conferendi gratia, expēdamus. Ecquid putas (Clarissime Erneste) ipsam naturam omnium rerum parētem fecundissimam vnquā à rerum omnium primordio manus suas plastrices tali monstro admouisse. Etenim vt maximè illa sibi plurima rerū mirabiliū ludibria, spectacula, prodigia, portenta,

*Septicipiti
monstro ni-
hil planè na-
tura simile
produxit.*

miracula, monstraque ediderit: attamen nihil planè, quod utcunque possis comparare cum hoc inusitatissimo monstro vnquam intenta-uit. Hoc verum esse omne genus scriptorum, Physicorum, Historicorum, Philosophorumque discussum, abudè fatis indicabit. Et vt ex innumeris naturæ ludibriis paucula quædam obiter, comparandi gratia, adducam, Proditum est memoriæ, Romæ olim pueros quadrimanes: Pullum gallinaceum quadrupedem: Porcum verò humanis manibus, & pedibus natum. Ad hæc Vulsinis puellam bicipitem, quadrupedem, natura geminæ fœminæ æditam: Adde Saturæ vitulum bicipitem productum, Reatæ verò mulum bicipitem. Quid quod? Androgynos nulla natio fermè non videt. Sed me obliuio- sum penè exciderant mōstra Germaniæ, quādo aliena perfector. In his itaque iure suo facilè primas sibi vendicabit monstrosus iste cucullatus (vt Luderanis in ore erat) Vitulus Freybergæ editus. An verò liceat hîc commemorare, partim suam istam Naumbergen- sem, partim quadrupedem pullum, partim capram quandam, partim anserem nescio quem, non satis scio, nec si sciam, affirmare ausifim. Hæc quidem monstra typis procusa atque adeò suis rhythmis & notis depicta, passim & ciuitatim pro magnis monstris hîc circun- ferebantur. Verum multò minora omnia, quàm quæ cum nostro antilogicissimo mon-

stro comparentur, cum vix muscæ sint ad elephantum, aut formicæ ad Camelum. Non est itaque cur naturæ ludibria longius persequamur, verum an sacra Biblia non dissimile quid habeant, videamus, quod vsquequaque cum isto crassissimo monstro vel modicè commiseris. Quando iccirco vetus & nouum testamentum, circumspicio & excutio, Aliud mihi non succurrítque spectrum Demoniumve Dauidicum meridianum. Et præter hoc etiam si quis vellet huc adpingere Danielicam illam septicipitem beluam, aut certè si cui placeret istam septem capitum, & decem cornuum bestiam in Apocalypsi huc adnumerare. Sed si recta hæc & alia Bibliaca omnia monstra reputentur via, nihil sunt (quod aiunt) ad nostrum Bachum egregiè in aduersitate suorum scriptorum perbachantem. Pergamus & tandem à Bibliis ad gentes, an vsquam tale monstrum reperiat. Iam, si libitum est, nauiga Asiam, percurre Indiam, peruestigato Americam, vola ad Europam, & ipsas Gades Herculis circumspicito: ito ultra Sauromatas, & glaciale Oceanum, imò Rypheos montes, omnes nouas insulas disquirito: Inde age te in ipsam Lybiam monstrorum matrem vberimam, & totum Nilum excute, Dispeream si mihi vel vmbra, vel vestigium huiusmodi monstri vsquam gentium repereris. Vsque adè omnia tum Poëtarum ingeniosa figmen-

*Septicipiti
monstro
Biblia par
portentum
non habet.*

*Septicipiti
monstro ius
quam gen-
tium quicquid
simile inue-
nitur.*

*Septicipitis
nostri descri-
ptio, & cau-
sa cur sit mi-
rabilis &
monstruosus.*

ta, tū naturæ varia spectacula, tum sacrorum Bibliorum monstra, tum denique omnium gentium inusitatas species, anteit, antecellit, anteuertit & superat hoc nostrū pulcherrimum, scilicet, monstrum. Cæterum, video te iam dudum expetere, causam quid ita, hoc monstrum sit nouum, rarum, mirabile, sibi-que ipsi infinitis partibus contradictorium, proinde dicam paucis. Reliqua itaque monstra, quanta quanta & qualiacunque sint, videntur sibi ipsis consentire, sibi suisque applaudere, ac ductum naturæ suæ concordissimè sequi. At monstrum nostrum, vbique omnibus, & aduersum & infestum est. Vbi-que suis dissentiens dissonansque, vbique & passim sibi dissimile, contrarium, contradictoriumque vsque adeò est, vt in tota Luderio, quantus est, cum doctrina, tum imprimis scriptura, vix vnum atque alterum, verbulum, imò vix iota apicemve reperiatur, in quo sibi per omnia conspiret: imò verò in toto Luderio, ne vnā quidem vel venulam, vel neruulum offendas, qui contradictionis spiritu, & sanguine non feruescat, agiteturque quasi perpetua quadam febre & causo feruentissimo. Enimvero iam calidum, iam frigidum, iam tepidum contra Ioanāem in Catholica, efflat. Iam niger, iam albus, iam varicolor est, ita vt nullus Chameleon, nullusque Pardus, tam varius vnquam fuerit. Item interim Stoicus de virtute agens, interim Epi-

curus clunem apud Nōnam agitans, Deoque suo ventri sacrificans. Interim Pyrrhonicus & Scepticus nihil decernens, nihilq; constituēs, in quæredo semper consistens: interim atheus totus, interim Deo spiritūque nescio quo plenissimus. Modò ait, est, est, Modò negat, non, non. Aliud stans, aliud sedens loquitur, & scribit ad pruritus popularium aurium. Aliquando alius & alius Martis more. Aliquando meretriculæ ritu, vult non vult, non vult vult. Adeoque quando vis non vult, quando nolis cupit vtrò. Aliàs Thrasonis aut confidentis. Phormionis exemplo, Quod dictū est non dictū est: Aliàs hoc volo sic iubeo, sit pro ratione voluntas. Interdum sese in angelum lucis transfiguratur: Interdum perinde vt cacodæmō omnia ruit & seindit, vt verissimè, Potentissimus itémque Augustissimus noster Cæsar Carolus Quintus Rom. Imper. Vormatiæ præfente Ludero dixerit, Luderum esse diabolum in specie Monachi. Nūc vt arundo Euāgelica in omnem partem popello placentia dicit: Nunc quasi stipes truncūve insanissimo suo cerebro neminem curans fixus obstipūsq; hæret. Hodie multa construit, Cras omnia destruit, Perendie pendet inter vtrunque, Die ab hinc quarto reuocat, Quinto tantò magis affirmat, Sexto furore percitus omnia sua defendit, Septimo nescit quo sese miser hæreticus, & logomachus ex labyrintho opinionum suarū vertat, vt perpulchrè

EPISTOLA M. IO.

& perquam scitè Septicipitis laruam ac personam gestare videatur. Vtque semel omnia planè dicam, nullus vel stultus, vel maniacus, vel Suermerus, vel mendax, vel ebrius, vel temulentus, vel ægrotus, vel mulier prægnans, vel meretrix lasciuiens, vel hæreticus, vel somniator, vel Sycophanta, vel nebulo, latróque tot modis vnquam fuerit sibi disconueniens, discrepans, sicut istud importunum, & abominabile monstrum, vt non immeritò, patre diabolo, & matre scripturarum suarum antilogia, cùm natum diuines, tum Germanis obtrusum, vt quos pestilentissimis suis artibus tanquam fascino effascinauit, non obedire cum Galatis veritati, imò tanquam valens homo Nembroth ad confusionem quandam Babelicæ turris adduxit, vt pro auro scoriam, pro luce tenebras, pro bono malum, dent, & accipiant. Tantum quidem est (Erneste præclarissime) non sapere ad sobrietatem nec captiuare intellectum ad obsequium fidei, & extra Patrum, Conciliorum, Ecclesiæque cancellos sese nouitate doctrinæ euoluere. Porrò non satis erat isti execrabili monstrum, vt in totum discederet à patribus, à sensis scripturarum, à libris Bibliacis, à traditione Apostolorum, à Conciliis omnibus, à consuetudine ecclesiastica, à pastoribus, à doctoribus, ab ecclesia catholica, à fide vniuersali, à sponso

Ecclesiæ Christo, Denique à Spiritu Sancto
 Paracletō manente nobiscum in æternum, &
 ducente nos in omnem veritatem, nisi etiam
 pedibus & manibus discessisset à suis Suerme-
 ris, Anabaptistis, Sacramētariis, aliisq; atheis,
 eorūque regnū diuisisset, ita fortiter, vt hodie
 reclamet Bucerus Hesso, Hesus cuidam Vra-
 tiffauieñ. Pellicanus Oseandro, Pomeranus
 Strauso, Spalatin⁹ Cellero, Linck Lango, Bal-
 thasar Myrischio, Leo Buffoni, Vrbanus Re-
 gius Oecolāpadianis, Oecolāpadius Cauczo,
 Imò verò, Oecolampadius, Zuinglius, & Car-
 lostadius, Luderō ipsi reclamant, remurmurāt,
 ac reboant. Non satis, inquam, erat discedere
 ab illis in vniuersum omnibus. Nisi quoque
 a sese monstruosissimè abominabili itérquæ in
 septē capita, in septem sententias suę impiissi-
 mæ doctrinæ, & scripturæ antilogias homo
 amentis. eò vsq; discessisset, vt appositè de eo
 dixerit Salomon, Labiis suis intelligitur inimi-
 cus cum in corde tractauerit dolos, quando
 submiserit vocem suã ne credideris ei. Quo-
 niam septem nequiciæ sunt in corde eius: &
 alibi, Sex sunt quæ odit Dominus, & septimū
 detestatur anima eius, nempe cum qui semi-
 nat inter fratres discordias. Huc etiã spectaf-
 sent septem istæ gentes habitantes iuxta Li-
 banum, Chananeus, Etheus, Amorreus, Ger-
 gezeus, Pherezeus, Eneus, Iebuseus, nisi pu-
 gnassent contra Iosue, & Israël vno animo ea-
 dēque sentētia: quando monstruosus noster Lu-

Luderano-
 rum assen-
 sio auctore
 Lucipero
 Luderō.

EPISTOLA M. IO.

derus habeat tot animos, totque sententias, quot capita: adeoque septem nequitas in corde, septemque vitia gravissima, quæ odit & detestatur anima Dei Opt. Max. imò septem istos spiritus immundos nequiores, vel si mauis septem dæmonia à Magdalena explosa, quibus furentissimè sacra miscet prophanis, rotunda quadratis. Iam verò cum tota Luderis scriptura multifariam sit intra sese rupta, contraria, quasi que chaos conturbata, & omniū maximè suo ipsius iudicio condemnata: Nimirum quod non intelligat miser iste antilogicus & septiceps Draco, quæ loquatur quæque scribat, neque de quibus affirmet. Factum est, ut suum ipsius regnum totum sit diuisum, ædificatum in arena, conflatum ex aquis cōtradictionis, quibus Chore & omnes ad vnū Luderum hæretici submersi sunt. Regnum, inquam, prorsus Babel, Behemoth, Babylonicum, & Belialicū: Fieri enim non potest, ut hoc regnum à Deo sit: quoniam Deus non dissentionis, sed pacis & unitatis est Deus, ut cuius etiam tunica inconsutilis fuerit, cui ut maximè pepercerunt sceleratissimi milites, attamen Luderus contradictionum suarum furentissimis scriptis eam discindere conatus est. Intelligis iam (Heros nobilissime) causam, quur monstrum hoc Saxonicum sit, tum inusitatum, tum per omnem contradictionem dissimile, & plusquam schismaticum hæreticūque, tum super o-

mnia Poëtarum ingenia, naturæ monstra,
 Bibliorum spectra, & gentium sensus intel-
 lectumque omnem. Nimirum cuius scriptura *Luderane*
 tantundem ubique cohæret, quantum calx *scripturae co-*
 sine arena, aut quantum scopæ dissolutæ, tan-
 tum consentit, quantum Scarabei, fuci, &
 muscæ in cynocaumate concordi volatu con-
 sentiunt, huc atque illuc, in sinistrum dex-
 trumque, sursum deorsum, à fronte tergò-
 que, hinc istinc volitantes & bombilantes,
 Iam autem quando hoc Luderanum monstrum
 ita sit contrarietate intricatum, & impeditum,
 ita in suum nidum perinde ut turdus cacet,
 atque adeò ita se ex ore suo tanquam seruus
 ille Evangelicus iudicet, ita ex verbis suis in
 Ecclesia impiè iustificetur & condemnetur.
 Quid aliud facerem, quàm Deum Opt.
 Maxi. comprecarer, ut daret Saxonico & in-
 tricato isti Sphingi suum Oedipum, daret *Pia & sa-*
 isti Vvittembergensi Labyrinthico Minotau-
 lularis præ-
 ro suum Thesum, daret isti Luderanæ & *catio ad Deum*
 capitatæ Hydræ suum Herculem, quo, vel *Opt. Max.*
 tandem, miserrimis scripturis effascinata into-
 xicata, & quasi Cyrceis poculis in aliam for-
 mam transformata Germania possit ex con-
 fusissimis contradictionis aquis fœliciter ena-
 tare, ad Archam Noë, ad Petri scapham, ad
 Christi Iesu Petram, ad synceræ scripturæ ga-
 zophilatium, ad Sanctorum patrum interpræ-
 tationis & intelligentiæ veras claves, ad Con-
 ciliarum constantissimam autoritatem, ad

*Periculosū
est à consen-
su Ecclesiæ
publico di-
scedere.*

Catholicorum pastorum solida pabula, ad Ecclesiam matrem amantissimam columnam & firmamentum veritatis, ad vnius Spiritus sancti cōsensum, vt vnanimis id ipsum sentiamus, vtque multitudinis Germanicæ & Christianæ, sit cor vnum, adeoque vnus omnium tandem publicus cōsensus. Nam dici non potest, quàm bonum & quàm iocundum sit habitare fratres in vnum. Ex qua vnitatem, cum sese paululum alienauit Thomas, factus est incredulus, & Iudas, Christi traditor pessimus: Luderus verò, Antichristus mixtus, ac proditor Germaniæ turpissimus. Hæc sunt (Erneste Præclariss.) quæ obiter ad T. D. scribere de monstro Saxonico volui: Partim quòd peculiaris, & quidem propensissimus quidam in T. D. amor mihi hoc persuasit: Partim quòd inusitata mōstri nouitas, tantā materiam scribendi suggererit: Partim vt intelligat tua nobilissima claritas, quàm periculosum & abominabile sit sese à Sanctis Christiana repub, per nouas scripturas & hæreticas antilogias dispescere & separare, vnde in abyssum omnium tum errorum, tum hæresum prolabimur, veluti non sine ingente nostro dolore, videmus in hoc barbarissimo Septicipite, quem T. Clariss. R. etiam atque cōmendatum velim, vt ex eo benè perlecto totius Luderanæ & scripturæ, & doctrinæ tibi iudicium certissimum statuatur, audacterque pronunciet, Luderum esse eum, qui sese proprio, & iugularit gladio, &

dānari iudicio. Qui quū sit nonnilingus,
& nonnilallus, atq; interim, totius Christianæ
bibliothece corruptor impiissimus, sua tamen
nihil referre putat, dū potiatur modò sua hir-
cosissima nonna, & imprimis peruersissima,
perniciosissimáq; scripturæ sanctæ antilogia.
Sed dabit Deus breui huic humanarū & diui-
narū rerū perturbatori suū finē. Quod vt fiat,
dicant omnes Christianæ gentes, Amen,

Amen, Valeat tua Reuerenda nobi-
litas Domine ornatissime, &

animo meo dilectiff. Erne-

ste. Lypsiæ anno à Chri-

sto nato, M. D. XXIX.

xviiiij. Kalen-
das Maias.

* * *

EPIGRAMMATA ALI-
quot studiosorum in septem
Capita M. Lutheri Hæ-
reticorum facile
principis.

*DISTICHA NICOLAI
Salixij, in septem capita.*

Ouerit hic quamuis sceleri
prætexere numen
Decipit, & non est, in Ba-
bylone Deus.

In Doctorem.

Impia q̄ docet, is poterit vix Doctor haberi,
Tortoris potius nomina digna ferat.

In Martinum.

Martini nomen diui cum palleat omnis
Hæreticus, nomen palleat iste suum.

In Lutherum.

Luder Germanis latro est, seu Ludio, Ceruix
Quàm rectè capiti congruit ista suo?

In Ecclesiasten.

Quã bon⁹ est ciuis, Verres, Catilina, Cethegus,
Tam bonus Ecclesiæ, perditæ, cultor ades.

In Suermerum.

Captus mēte, furit, blasphematur, detrahit, odit,
Vertumni, & varium sustinet officium.

In Visitatorem.

Visitat hic morum Censor, simulator honesti,
Inde domi Nonnæ, perforat antra, Sacræ.

In Barabbam.

Pro me suppliciis Christus dat, Ast ego rursû
Nunc duce Luthero seditione fruor.

Disticha Ironica Ioannis
Hafenbergij.

In Doctorem.

Nomina Doctoris gerit, En docet vndiq; pacẽ
Arque pudicitiam, testis adest Monacha.

In Martinum.

Quis nescit nostrû Martinû, vincere, sanctû?
Quando stipem scortis eroget ille suis.

In Lutherum.

Quam Luder est similis Daudi? Hic carmina
ludit,
In Cythara, In Nonna ludit ille sua.

In Ecclesiasten.

Nemo patrẽ Papam plus Ecclesiãq; tuetur,
Scilicet hinc nomen Ecclesiastis habet.

In Suermerum.

Quã quidq; pugnet sibi, Dij meliora, Luderus,
Est etenim constans, verus, vbique probus.

In Visitatorem.

Sacrilegos nunq, fures, non scorta, sed ipsos
In cista fratres, visitat ergo suos.

In Barabbam.

Peccant Lutherum qui dicunt Rusticocidam
Vix data ter centum milia quando neci.

Disticha Philippi Neandri.

Affrica mōstriferax quōdā, Germania nūc est,
Quæ dedit hoc nobis tale videre malum.

In Doctorem.

Non docet indoctos, hic Christi dogmata
Doctor,

Sed fallens miseros Dæmonis arte necat.

In Martinum.

Non sua pauperibus donat, sed pallia per vim
Diripit, & reliqui nil finit esse probis.

In Lutherum.

Omnibus imponens à lusu dicitur ille
Lutherus, non quòd pectora pura gerat.

In Ecclesiasten.

Vulnera sæua capit mater Ecclesia per te,
Quamuis te primum dixeris esse caput.

In Suermerum.

Itala delirum, Suermerum Teutona dicit
Lingua, caret sensu cor, ratione caput.

In Visitatorem.

Visitat in claustris thesauros, cunctaq; tollit,
Quæ data sūt monachis, quæ data dona deo.

In Barabbam.

Quid sibi claua minax stimulis portédit acutis?
Latroné, Furem, Furciferumque Luthrum.

Ioannes Euander.

Quid monstri? Vnde venis? Qui te genuere
parentes?

Et quid agis rerum? Qua prior arte micas?
Trux Luther, Ex orco, Dæmon ex dæmone,
Mendax
Fascino Christicolas, hærese, fraude, dolis.

Balbinus Iudex ad
Lutheranos.

Mosen Iudæi mirantur sæpe priores
Cornutum, cum ipso verba habuisse Deo,
Sed mage mirandum vobis, cum Dæmone
Luthrum
Faucibus è septem fundere colloquia.

Idem.

Nunc nunc bibones guttura risibus
Sannis, cachinnis, maxima rumpite
Congratulantes de bibone.
Magnifico nimirum Luthero,
Ut cuius, vno tempore, termino,
Rictuque, septem colla vorauerint,
Septem Scyphos, septem bibendi
Vicerit ille viros Magistros.

Ioannes Hasenbergius.

Perdite quæ tandem tibi mens scelerata Lu-
there est?

Quòd nunc, quæ paulo dixeris antè, negas?

Q

Gregorius Sotosa.

Ego non amplius prophetiis fidem
Habebo, quæ septenas fœminas ferunt,
Virum sumpturas arma propter vnicum,
Quod hoc fiet factum modo reciproco,
Nam pugnat ille septicollus, impigra
Manu, Luther, ob vnius, Carunculam
Nonnæ misellæ, blandulam, procaculam.

Nicolaus Vveydner in
Lutherum.

Lædere Misnenses Heroas Perfide Luther,
Contendis, sacros vel lacerare Duces,
Desine, nil facies: nam rutea ferta fugabunt
Omne tuum virus, Pestiferumque malum.

Aliud eiusdem.

Rutea ferta gerunt Misnensia sceptrā tenen-
tes,
Ne noceat morsus, vel rabidi ira canis.

Volfgangus Leo.

Maximus, si diis placet, est Lutherus
Papa, qui gestat totidem coronas,
Et tot apponit sibi Cardinales
Hepta cephalus.

Quot prius septem tenuere Papæ,
Septies prudentibus ipse septem
Stultus sese sapientiozem.
Iactitat esse.

Idem.

Crimina, quæ mortem faciunt, septena feruntur,

Et septem capitum colla Lutherus habet.
Sic pro septeno capitum discrimine, septem
Criminibus, miserè perditus, ille furit.

Ioachinus Myricianus quod ex
Luthero longa fiet
littera.

Ludio, Lappa, Luprs, Lastaurus, Laruâque,
Lurco,

Res dedit ipsa Luther nomina recta tibi.
Hinc quod tu dignus laqueis aliquando
peribis,

Istarum vocum prima elementa docent.

Ioannes Hasenbergius.

Septem Luder edit, bibitque collis,
Hinc septem stomachos habebit æquè,
Et fœdas totidem nates, sagittas,
Cacabit, toties simulque minget,
Fœlicem Monacham viro sub illo,
Quæ sint cætera facta nemo nescit.

Trophæum Lutheri per
Myricianum.

Lastauron, Tollens elementa Luthere priora

Q.ij

Constitues factis digna Trophæa tuis.

Euander.

Errantes septem stellas, septémque Triones
In cælo vates sceptra tenere ferunt,
Quas Luther, ascendens septenis culmina
collis
Præcipites sæui fulminis igne, dabit.

Ad Martinum Lutherum, vt erro-
rum suorum Palinodiam ca-
nat, inque viam redeat,
admonitio, per
F. R. I.

Qua te mente feram, peruerfi Schismatis au-
ctor,

Maiorum placitis iugiter obstrepere?
Aut vt dissidio Christi tractetur ouille?
Aut vt te maneat flebile supplicium?
Quod si Bacchatû satis est, reuocare memeto
Quæ Christi veræ sunt inimica Scholæ.
Quod ne te moueat, nonum probus auctor in
annum

Ne temerè quicquam diffluat ore, premit.
Rhetor vt effingat iuuenilis flumina pannæ
Paulatim, quæ sunt expolianda secat.
Luxuriam terræ decerpit falce colonus,
Ne spe frustratus gramen inane ferat.
Vtq; alios taceam, Medicus ratione salubri

Venturi refecat hausta polenta mali.
 Quòd si non moueat Cæsar sanctusq; senatus,
 Si non Romani numina Pontificis,
 Te saltem reuocet ruituri cura popelli
 Qui tanti assertus, per tua scripta perit,
 Nescit enim dubiæ quæ sit sententia mentis.
 Et sequitur dulcis quod probat esca mali.
 Quod ne perpetuo duret doctusque periclo,
 Protritum mundus ingrediatur iter.
 Obiicit en oculis Cocles quàm non tibi cõstes
 Quàmq; domi pugnes gutture septuplici.
 Quare age retracta, reuoca, quod numinis irã,
 Aut quod dissidij semina certa parit.
 Fecere hoc alij, quibus est Palinodia scripta,
 Scilicet vniuocum præstat habere caput.

Iacobus Albius.

Cana dies, ridenda procul discede vetustas
 Et septem miris fama superba tuis.
 Hepta cephalus adest vnus, qui vicerit vnus,
 Omnia, quæ veteres discere mira solent.

Acrostichon Myriciani in Lutherum.

Multiplici Martine modo, mala maxima
 Musis
 Adfers, armatis artibus Aspis agens.
 Rustica rura ruis, rumpis Regalia regna,
 Quij

Tantum tu terris trux tribuenda trahis
Inuidus, in iustos, iniurius impius, instas,
Nec niueo natus numine, nota negas,
Virgineos vultus, victricia vota vorasti.
Septuplici sensu spernere sacra soles,
Ludis laudatos, laudas, Luthere, loquaces,
Verorum verfas, vertere verba vagus,
Te tua turpiloquum, turpis truculentia tanta
Horrendis hastis Harpyiis habilem
Enecat, excæcat, enervos eripit enses,
Rumparis rabie, rex rabiose, rapax.
Ut varia vera victus virtute virorum
Sanctorum, stultus, somnia stulta sies.

Ad præstantem Theologum

D. Ioannem Cochlæum

Henningus Pyrgal-

lius Afcalin-

gus.

Strenuus in fidei rebus quòd miles haberis
Atque vnum metuis speculantem cuncta To-
nantem

Dimidium mentis nostræ, celebrate Cochlæ
Multa tibi pietas, multum Georgius ipse
Debet Saxonici Dux illustrissimus orbis.
Perge modò, & leuibus nec tu moueare su-
furris,

Quisquis enim propter iusti molimina flagris
Tunditur, empyreum, soluens, hinc scandet
olimpum.

Conclusio.

Attende, quæso, pia mater inclyta Germania, quid hoc de monstro, sub figura Iesabel, tibi dicat filius Dei, Noui opera tua, & fidem, & charitatem tuam, & ministerium & patientiam tuam, & opera nouissima plura prioribus: Sed habeo aduersus te pauca, quia permittis mulierem Iesabel, quæ se dicit prophetem, docere & seducere seruos meos, fornicari & manducare de Idololathitis: Et dedi illi tempus vt pœnitentiam ageret, & non vult pœnitere à fornicatione sua, Ecce ego mitto eam in lectum, & qui mœchantur cum ea, in tribulatione maxima erunt, nisi pœnitentiam ab operibus suis egerint, & filios eius interficiam in mortem. Et scient omnes Ecclesiæ, quia ego sum scrutans renes & corda. Et dabo vnicuique vestrum secundum opera vestra.

Q. iiii

TABVLA CONTRADI-
CTIONVM LVTHERI XXXVI.
super vno articulo, De com-
munionē Eucharistiæ, per
Gasparum Querhame-
rum, Ciuem Valen-
sem in Saxonia
Laicum.

Paulus. 2. Timo. 3.

Insipientia eorum manifesta erit omnibus.

REVERENDISSIMO IN
Christo Patri ac dño. D. Io. Matthæo
Giberto, Episcopo Veronēsi, &c.
Ioannes Cochlæus S. P. D.

Reverendiss. Pater ac Domine, olim Africā
ca Romam nova monstra mittebat, mul-
ta serpentum genera: Hoc autem infelici
tempore Germania, inchyta Rom. Impe-
rij custos & assertrix, nova quotidie monstra parit,
serpentes ignitos, qui populū Dei nefarie perimunt, non
modo morte temporali per seditiones & novarū rerum
studia, verumetiam morte perenni per hæreses & schis-
mata. Eiusmodi serpentum apud nos parens primus est
Martinus Lutherus, in quem viperea soboles non rarò
consurgit, ut erosis visceribus eius nova subinde ena-

scatur secta, alia super aliam. Nec mirum. Ipse enim
 monstrosa variatione opinionum suarum ansam dedit
 rebellionibus & inquietis animis ad diuersas sectas ex-
 cogitandas. Ego ante annos sex, dum de celebrando Con-
 cilio, & fama & spes esset, septicipitem edidi Lutherū,
 in diuersis capitulis & rerum argumētis, unde possint
 viri docti Germanicæ linguæ ignari, in Concilio ex di-
 uersis nationibus in unum congregati, propius inspicere
 certiusque cognoscere, qualis sit nouus iste Germaniæ
 Apostolus, Ecclesiastēsque & Euangelista. Nuper
 verò suscitauit Dominus aduersus eum spiritum Laici
 cuiusdam Vallis in Saxonia, qui taurum istum cornu-
 petam ita prostrauit, ac proprio ipsius gladio iugulauit,
 ut neque Goliath ille Philistæus magis prostratus à Da-
 uid, nec duorum senum libido & calumnia aduersus
 Susannam certius aut apertius à Daniele conuicta vi-
 deri queat. Vnde miserrimè confusus ille, nunc omnibus
 cordatis ac eruditis hominibus ludibrio est & despectui.
 Qui antea volebat videri Leo insuperabilis, omnibusq;
 terribilis. Sic enim scribebat sub titulo de abroganda
 Missa, Leo rugiet, quis non timebit? Quomodo verò ti-
 meant eum docti Theologi, cui sic vellicat barbam, fron-
 tēque ferit, ac confundit simplex laicus? Ut igitur vi-
 deant externi fœdam hanc Lutheri confusionem, ex
 Teuthonico in Latinū trāsferre, nominique tuo clariss.
 nuncupare libuit laici nostri tabulam, in qua illum va-
 frē suis depingit coloribus. Quod ut R. D. T. boni con-
 sulat, etiā atque etiam oro ac supplico. Bene vale Præ-
 sul pietate ac eruditione ornatissime. Ex Dresda
 XIII. Calend. April. M. D. XXXV.

Tabula. Cunctis, qui à Luthero
seduci nolunt, utilis, &
necessaria:

*a Aduersus
falso dictum
Statū eccle-
siasticū. a 1.*

a **L**Vtherus, qui iactitat se certum esse, quòd Christus nominet ipsum Euangelistam, & pro tali habeat. Item, Qui iactitat Christum esse magistrum doctrinæ suæ. Item, Qui iactitat doctrinam suam merum & purum esse Euangelium Christi, Cuius Christus ipse testis futurus sit in nouissimo die.

*b Cōtra Hē-
ricum Regē
Angliæ. a 4*

b Item, Qui iactitat se certū esse, quòd doctrinam suam de coelo habeat.

*c Ibidem
b ij*

c Item, Qui iactitat se certissimum esse (in superlatiuo enim loquitur) quòd doctrina sua non sit sua, sed Christi. Itē, quòd doctrina sua non possit sibi ipsi contraria esse, cum sit doctrina Christi.

*d Contra
eundē in teu-
thonico. b 1*

d Item, Qui propter certitudinē suā iactitat se dolere, quòd Vvormaciæ vsque adeò se coram Cæsare humiliauerit, ut voluerit admittere iudices super doctrinam suam, atque audire an quispiā vllum sibi posset indicare errorem. Et qui ait se tam stultam humilitatem non debuisse exhibere.

e Item, Qui propter certitudinē suā, doctrinam suam à nemine, ne ab Angelis quidem, vult iudicari. Item, qui omnibus denegat salutem, quicumque doctrinam ipsius non reciperent. Item, qui iactitat iudicium suum esse iudicium Dei.

e *Aduersi
sus falso di-
ctum Statu
Ecclesiasti-
cum. a ij.*

f Item, Qui cunctis hominibus ac demeritis duellum offert, num doctrinā suam euertere possint. Item, qui omnes inferno adiudicat, quicumque aliter docent quā ipse docuit. Item, qui obligat se ad perpetuò permanendum in doctrina sua. In summa, Lutherus, qui doctrinam suam vsque ad eò sublimiter iactitat, vt excogitare non possim, quōnā modo eam sublimius iactitare queat. Idem, ipse iactabundus Lutherus, docet ac scribit xxxvj. Contrarietates, super vno articulo, nempe super Communionē vnius aut vtriusque speciei, Summatim aut in effectu, vt sequitur.

f *In respō-
sione Tea-
thonica, cō-
tra librum
aegis An-
glia. a iiij.*

CONTRARIETATES XXXVI. LUTHERI.

- In sermo. de digna præpara. cordis.* 1 Semel. quòd super obedientiam Ecclesiæ accedendum sit ad venerabile Sacramentum.
S.7.
- Vbi supra* 2 Semel. quòd teneamur, super præceptum Ecclesiæ, ad Sacramentum accedere.
- Ibidem.* 3 Semel. quòd super fidem alicuius cogniti Christiani aut Ecclesiæ accedendum sit.
- Ibidem.* 4 Semel. quòd Ecclesia Christi præcipiat, vt accedatur ad Sacramentum.
- Ibidem* 5 Semel. q̄ ille dignè accedat, qui super præceptum iustum & obedientiam Ecclesiæ accedit.
- Ibidem* 6 Semel. q̄ Deus obedientiam, quæ in accipiendo venerabili sacramento exhibetur Ecclesiæ, accipiat perinde ac si ipsimet exhiberetur.
- In sermo. de venerabili sacramento.* 7 Semel. q̄ non sit necessarium populo Sacramentum sub vtraque specie porrigere, sed satis esse, sub vna.
A.2.
- In declara. sermonis.* 8 Semel. q̄ nemini debeat porrigi vtraque species, nisi prius à Generali Concilio Christiano ita constitutum ac mandatum sit.

DE COMMVNIONE.

- 1 Alia vice. quòd hoc fieri non debeat. *In ser. vlti. postilla, par- tis hyema- lis.*
- 2 Alia vice. quòd ad hoc non simus obligati. *Vbi supra.*
- 3 Alia vice. quòd hoc non sit faciendum. *Ibide*
- 4 Alia vice. quòd hoc Diabolus per Papam *Ibidem* exercuerit atque effecerit.
- 5 Alia vice. q̄ omnes illi peccent, qui pro- *In manife- statione Antichri- sti. y 2* pter præceptum accedunt.
- 6 Alia vice. q̄ mundus plenus peccatis fa- *In supradi- vlti. sermo. postilla.* ctus sit, ex eo, quòd propter præceptum acce- serint homines ad Sacramentum.
- 7 Alia vice. q̄ sic necessarium sit vtramque *Ibidem. Et ad Lipsen.* speciem accipere, sicut necessarium est, confi- teri Christum. Et quòd corpus & substantia propter hoc impendi debeat.
- 8 Alia vice. q̄ non debeat expectari Conci- *In formula missandi. Et in li. Fū- damentum & causa art. 16.* lium, sed vnusquisque Episcopus in sua Dice- cesi debeat populo, vel inuito Papa, vtramque speciem dare.

In sermo. de venerabili sacramento. 9 Semel. quòd bonum sibi videretur, vt in Generali Concilio constitueretur, quòd omnibus hominibus danda sit vtraque species. Quod proculdubio ita fieri voluit, vt populo tunc vtraque species dari debeat. Alioquin frustra ita optasset, visumque sibi fuisset.

Decap. Baio. 10 Semel. q̄ ij contra Christum non peccant, qui vna duntaxat specie Sacramenti vtuntur.

Ad schedulam inhibitionis sub nomine episcopi Misn. 11 Semel. Æquum esse censet, eique benè placet, vt laicis vna tantum species detur.

In sermo. de no. test. S. 33. 12 Semel. q̄ non multum referat, Laicis alteram speciem, vtpote vini, ademptam esse.

In declara. sermo. de corpore Christi. 13 Semel. q̄ ordinatio, vt laicis vna tantum species detur, non noceat.

Ad nobilitatem Germanicam. 14 Semel. q̄ Bohemi benignè informari debeant, neutram partem esse erroneam: Siue sub vna, siue sub vtraque specie sacramentum sumatur.

In asser. arti. & in ca. Baby. x 3. 15 Semel. q̄ propter vtamque speciem non debeat resisti Papæ, neque accipi debeat per vim.

- 9 Alia vice. quòd hoc amplecti non debeāt homines, etiam si in Concilio aliquo ita constitueretur. *In formula Missandi.*
- 10 Alia vice. quòd bona conscientia, nō possit vna species accipi. *In consolatione ad nos Hallenses. a vlt.*
- 11 Alia vice. quòd altera species minimè pro æquo habenda, sed velut iniqua punienda sit. *In visitatione, & in informatione ad quendam amicū.*
- 12 Alia vice, quòd adeo multū refert, vt per hoc plurimus populus longo tēpore in abyssum inferni deperditus sit. *In formula missandi. d. 1.*
- 13 Alia vice. quòd adeo multum noceat, vt per hoc plurimus populus &c. Sicut iam supra dictum est. *Vbi supra.*
- 14 Alia vice. quòd altera tantū species simpliciter non debeat iustificari, sed velut iniqua reprehendi. *In visitatione & in informatione ad bonū amicū.*
- 15 Alia vice, quòd inuito Papa, debeat vtraque species porrigi, & propter idipsum accipi debeat, quia ille prohibuit, & quia resistitur. *In asser. ar. 16. & in sermone vlt. postilla hys malis.*

In declaratione sermonis, & de utraque specie sacra.

De utraque specie sacra. C 4.

In declaratione sermonis.

De utraque specie sacramenti. C 4.

In declaratione sermonis de hoc sacramento.

De utraque specie sacramenti. A 4.

16 Semel. q̄ propter charitatem vna species accipi possit.

17 Semel. Quomodo secura reddi debeat cōscientia, quando vna species accipitur, ita q̄ absque periculo id fieri possit: Nempe quando in eum locum ventum fuerit, vbi vna tantum species datur.

18 Semel. q̄ Bohemi in hoc sint iniusti, quia non volunt in vna specie contenti esse, neque Potestati obediūt, & vniuersalem Ecclesiam non sequuntur.

19 Semel. q̄ vna species accipi debeat, quando venit in eum locum vbi tantum vna datur. Et quòd in hoc casu nihil singulare incipi, aut contra communitatem agi debeat, & hoc in nomine & ex cōmissione Iesu Christi.

20 Semel. quòd Christus non præceperit, vt vnusquisque hoc sacramentum accipiat. Et quòd propterea non solum vna species, sed & omnino nulla accipi p̄possit.

21 Semel quòd Christiani liberi sint, ad seruandam institutionem Christi circa sacramentum corporis & sanguinis sui, quocunque modo voluerint, hoc est, sub vna aut sub vtraque specie.

16 Alia vice. quòd propter charitatem fieri non debeat.

*In informa-
tione ad bo-
num amicitia.
E 2.*

17 Alia vice. quòd istud bona cum conscien-
tia fieri non possit.

*In consola-
tione ad nos
Hallenses.
A vlt.*

18 Alia vice. quòd in hoc sint omnium opti-
mi sectatores Euangelij. Et rogat eos, vt in
sententia sua persistant. Atque ita neque Po-
testatem neque Ecclesiam sequantur.

*In asser. ar.
16.*

19 Alia vice. quòd omni studio ab vna spe-
cie deterret, dicens: quis possit bona cū con-
scientia vnam speciem accipere, & non treme-
re ac terreri illo verbo Christi, si alteram spe-
ciem omittat?

*In consola-
ad nos Hal-
lenses. A vlt.*

20 Alia vice. q̄ Christus præceperit, commi-
serit & iusserit accipere hoc Sacramentum, ita
vt ab omnibus & singulis accipi debeat.

*In magno
Catechismo.
Et in forma
la missandi.
D 1.*

21 Alia vice. q̄ in nullius Creaturæ potesta-
te situm sit, mutare, abolere aut aliter vsurpare
institutionem Christi de vtraque specie.

*Aduersus re-
gē Angliae.
C 3. Et in
Sermone de
no. test. S. 34.*

R

*In sermo. de
digna præ-
para. cordis.
S. viij.* 22 Semel. quòd homo, ad Sacramentum ac-
cessurus, Christo dicere debeat. Domine Ie-
su Christe, quomodocunque mecum res ha-
beat, necessarium est vt Ecclesiæ tuæ obediã,
quæ iubet me ad sacramentum accedere. In
ea obedientia nunc venio, etiam si nihil aliud
habeo quod simul afferam.

*In cap. Ba-
by. b 3. Et
in assertione
arti. 16.* 23 Semel. quòd per verba Christi, à Paulo
descripta, Quotiescunque feceritis &c. non
præcipiatur, Sacramentum sumere, sed relin-
quatur in vniuscuiusque libero arbitrio.

*In supradi-
cta declara.
Et in capti.
Baby. b 3.* 24 Semel. q̄ etsi pulchrum esset, vtrãque spe-
ciem dare, attamen non sit præceptum, ad fa-
ciendum necessariò. Et q̄ propter susceptio-
nem specierum Sacramenti possit fieri cõcor-
dia, an scilicet sub vna an sub vtraque dari
debeat &c.

*Ad sche-
dulã inhibi.
sub nomine
Episcopi
Misnen.
Et ad nobi-
litate Ger-
manicam.* 25 Semel. q̄ Christus totus ac totaliter, & nõ
particulatim aut diuissim, sit sub qualibet spe-
cie, tam panis quàm vini. Rogat item vehe-
menter, vt hoc credatur.

Ibidem 26 Semel. Obnixè rogat, vt Concilia sequa-
mur, vbi Laicis vnã dandã esse speciem
decernunt.

Alia

22 Alia vice, quòd homo apud seipsum dicere debeat, En accessurus sum ad Sacramentum, non quòd per hoc velim opus bonum aut meritum aliquod facere. Neque item propter præceptum aut obedientiam Papæ aut Ecclesiæ, &c.

*In exhortatione ad sacramentum.
D. 3.*

23 Alia vice, quòd verba illa eiusmodi libertatem non dent, sed iniungant homini, ut scilicet ad Sacramentum accedat.

In maiori Catechismo in materia de Eucharistia.

24 Alia vice, quòd altera species, directe & omnino sit contra expressa verba Dei, & contra Sacram scripturam.

In informatione ad quendam articulum.

25 Alia vice. Loquitur admodum dubiè de hoc, & Concomitantiam valdè scurriliter irridet: per quam Theologi illud comprobant.

Vbi supra. G. 4. & 4i

26 Alia vice. Ab hoc dehortatur omni cum diligentia, quemadmodum libri eius fermè ubique testantur, & facta eius omnibus patent. Quare locum vllum indicare superuacaneum est.

CONTRARIETATES XXXVI. LUTHERI.

In Casaris Edictū c. i. 27 Semel. quòd Christiani propterea dam-
nati non sint, sed bene excusabiles, licet sub
Et de missa angulari. Papa alteram tantum speciem susceperint.

n. i.
In sermo. de venerabili sacramento. 28 Semel. quòd Ecclesia Christi alteram speciem det atque instituat.

In declara. sermonis. 29 Semel. quòd vtraque species non sit præcepta.

In Casaris Edictū. c. i. 30 Semel. quòd Ecclesia passa sit atque per-
miserit, vt altera specie priuaretur. Quod abs-
que scitu eius fieri non potuerit.

De vtraque specie. c. 4. 31 Semel. quòd vna species accipi debeat, si
quis veniat ad eum locum vbi vna dumtaxat
species datur. Et id quidem docet (quemad-
modum eo in libro gloriatur) ex mandato
Christi.

*In assertio-
ne. artic. 16.* 32 Semel. quòd neutra species de necessita-
te accipiatur.

- 27 Alia vice. Quòd per hoc pereant, & in abyssum inferni damnentur. *De formula missa. D. 1. Et in Caesaris Edictò. c. 1.*
- 28 Alia vice. quòd Ecclesia Christi hoc non faciat, aut fecerit vnquam, sed Ecclesiastici Tyranni, Diaboli magisterio, id fecerint. *In Caesaris Edictò. c. 1. Et de formula missa. D. 1.*
- 29 Alia vice. Non vult, vt id ipsum Papistæ dicere possint. *In Caesaris Edictò. c. 2.*
- 30 Alia vice. Et in eodem loco, q̄ in hoc decepta sit, Quòd absque scitu eius factum fuisse oporteret. *Ibidem.*
- 31 Alia vice. quòd confitendum sit, non esse Euangelicum, vnã accipere speciem. Cùm tamen possibile non sit, vt Christus mandet docere, aut vllus Euangelista (quemadmodum ipse iactitat quòd Christus eum sic nomet ac pro tali habeat) ad verum & purum Euangelium aliquid ascribere, quod Euangelicum non sit. *Ibidem.*
- 32 Alia vice. quòd ij negent Christum, quicunque non petunt vtranque speciem. Cùm tamen credibile non sit, vt oporteat nos id petere, sub pœna negandi Christum, quòd factum necessarium non est. *Ibidem.*

CONTRARIETATES XXXVI. LVTHERI.

*In declara.
serm. de Eu-
charistia.*

33 Semel. Rogat Romanos & Bohemos, ut à suo sensu obstinato desistant, & inuicē concordent, siue ad vnam, siue ad vtranque speciem, dummodo in pace & vnitate fiat.

Ibidem.

34 Semel. quòd neutra in parte hæresis sit, siue sub vna, siue sub vtraque specie Sacramentum accipiatur.

Vbi supra.

35 Semel. quòd Bohemi sint schismatici & Ecclesiæ desertores, eò quòd Sacramentum sub vtraque specie accipiunt.

*Vvormacia
gorã Cesare*

36 Semel. quòd nihil nisi errare nouerit.

33 Alia vice. Rogat Bohemos per Christum dominum nostrum, vt omnino in sensu suo permaneant, & Romanum Tyrannum atque Antichristum nihil omnino animaduertant. *In assertione Teuthoart. 16.*

34 Alia vice. Criminatur Papam & omnes ei scienter adhærentes, quòd propter vnã speciem hæreticos excommunicat &c. Cùm tamen nemo sit hæreticus, nisi doceat ac teneat temerè vllam hæresim. *Vbi supra*

35 Alia vice. quòd propter hoc nequaquam sint schismatici aut desertores, sed optimi imitatores Euangelij, quales vsquam in terra habentur. *Vbi supra*

36 Alia vice. quòd verũ permanere debeat, quicquid ipse scribit & docet, etiam si totus mundus per hoc dirumperetur. *In epistola de duro libello in fine.*

R. iiii

SENTENTIÆ IUDICIALES

Sententiæ quædam iudiciales, quas Lutherus cōtra seipsum, & contra doctrinam suam tulit. Oportet enim vt & contra ipsum sit iustum quicquid ipse contra alios pro iure habet.

In super Christianū, super spiritalē, ac super artificiale librum Emseri. b. 1. 1 **S**I semel deprehenderer ita mentitus, falsus & crasse stolidus, iam tota mea doctrina & honor, fides & fidelitas finem penitus haberet. Vnusquisque me pro nequam & infami nebulone (vt æquum est) habiturus esset.

In Assertio. Teutho. ar. 25. 2 **Q**ui semel mentitur, hic certissimè ex Deo non est, & suspectus in omnibus habetur.

De Cena Christo. K. 3. 3 **Q**uando Suermeri in vno articulo manifestè falsi deprehenderentur, per hoc essemus nos sufficienter à Deo admoniti, ne eis crederemus.

Aduersus rege Angliæ. in Teuthonico. A. 3. 4 **Q**uis credat, eum vllò in loco verum dicere, qui tam manifestè ac impudenter hoc in loco mentitur? Indicium sanè est, quòd libellum istum propter mendacia inceperit.

In asser. ar. 25. 5 **I**n nullo alio loco quicquam vobis credi-

mus, donec mendacium hoc blasphemiam-
que istam emaculetis. Dico enim vos sus-
pectos esse in omnibus aliis articulis, qui semel
in tam crassa temeritate falsificandi verbum
Dei deprehenfi estis.

6 Quandoquidem te hinc in articulo principa-
li falsum deprehendi, non eris fide vlla dignus,
quo ad mendacium istud extergatur.

*In super
Christianū,
super spiri-
tualem, &c.
F 3.*

7 Mendacia certius dinoscere non potes, ni-
si quando sibi met ipsius cōtraria sunt. A Deo
enim ita ordinatū est, vt impij semper seipfos
confundant. Et quòd mendacia non conso-
nent, sed semper contra semetipsa testen-
tur:

*De votis mo-
nasticis. L 3*

8 Quilibet hæreticus à spiritualibus veris su-
per mendacio deprehenditur, quod contra
seipsum loquitur.

*In annota-
tionibus ad
Dut. ca. 23.*

*In Summa. Lutherus nulli Doctorum vult
credere, idque properea, quòd aliquando in
vita sua peccauerunt, in doctrina sua errave-
runt, & neque secum, neque cum aliis semper
concordant. Nisi id dicant quod ei placeat, aut
nisi doctrinam suam per scripturas iuxta eius
beneplacitum comprobent. Si ergo id iuris ipse
habere debeat, non potest profecto neque scit
vllam rationabilem causam indicare, cur non*

possit idem ius aduersus ipsum quoque exerceri. Quandoquidem manifestum est & luce clarius patet, quòd ipse in vita sua sepe peccauit, in doctrina sua sepe neque secum, neque cum aliis Doctoribus concordat.

Hæc Casparus Querhamer, Laicus & Ciuis Vallensis in Saxonia.

Septem contraria Capita Lutheri de vtraque specie,
Ex libro Septicipite
D. Cochlei.

DOCTOR.

In serm. de I Quamquam nunc populo non datur quotidie vtraque species, sicut olim, neque est
Encharist. necesse: decepit tamè vtranq; omni die ordo sacerdotalis coram populo. Et satis est, quod populus quotidie desideret, & tempore suo vnã speciem accipiat, quantum Ecclesia Catholica ordinat ac præbet.

MARTINVS.

In declara. 2 Non dixi, neque consului, nec est intentio mea, vt vnus aut aliquot Episcopi propria authoritate incipiant, alicui vtranque

speciem porrigere. Nisi ita institueretur ac
præciperetur in aliquo generali Concilio.

L V T H E R V S.

3 Quamquam Romana Tyrannis perfe- *De cap. Ba-*
ctum Sacramentum nobis abstulit, non pec- *bylonica.*
cant tamen, qui vna specie vtuntur. Quan-
doquidem Christus non præcepit vlla vti, sed
permisit in vniuscuiusque libero arbitrio, di-
cens. Quotiescumque feceritis, in mei me-
moriam facietis.

E C C L E S I A S T E S.

4 Alteram speciem, nempe vini, penitus ab-
stulerunt nobis, quamuis non multum referat,
quia plus in verbis quam in signis situm est.
Vellem tamen libenter scire, quisnam pote-
statem eis dederit id faciendi.

*In serm. de
nouo Testa.*

V I S I T A T O R.

5 Parochos & concionatores informauimus, vt eiusmodi doctrinam Euangelij instan-
ter ac liberè doceant coram quibuslibet, siue
sint firmi aut pertinaces. Et nullo pacto alte-
ram tantum speciem iustificent, sed reprehend-
ant velut iniquam. Non dico autem, vt ali-
quis ad fidem cogi, aut à sua infidelitate man-
datis ac vi depelli debeat.

*In visi. Sa-
xonica.*

S V E R M E R V S.

Ad nobilitate German.

6 Nolo cōsulere, vt cogatur Bohemi ad abolendam vtrāq; speciē, cū non sit hoc vel impium vel hæreticum. Veruntamen, vt Episcopus eorum nouus prouideat, ne discordia propter eiusmodi ritū exoriat, sed benignè eos instruat ac doceat, neutrum esse errorem. Quemadmodum discordiam facere non debet, quòd sacerdotes aliter vestiti incedunt quàm laici.

B A R R A B A S.

De formula Missandi.

7 Nos habemus ius Christi, & Concilia neque expectare, neque audire volumus. Imò adhuc plus dicimus. Si quod Concilium statueret aut permetteret vtranque speciem: Nos nequaquam vtraque vti velimus, sed in despectum Concilij eiusque statuti, aut vna aut neutra, & minimè vtraque, vti vellemus, maledicturi vniuersos, qui ex potestate aut statuto Concilij vtraque specie vterentur.

Sententiæ Dei ex sacra scri-
ptura contra Lutheri
inconstantiam.

- 1 *David.* Confusi sunt, quoniã Deus spreuit *Psal. 52.*
eos.
- 2 *Salomon.* Impius facit opus instabile. *Prou. 15.*
- 3 *Esaias.* Ve qui spernis, nõne & ipse sper- *Esa. 33.*
neris?
- 4 *Christus.* Si Ecclesiã non audit, sit tibi sicut *Matt. 18.*
Ethnicus & publicanus.
Item, Ex ore tuo te iudicio serue *Luc. 19.*
nequam.
- 5 *Paulus.* Hæreticus homo subuersus est & *Ad Tit. 30.*
delinquit, cùm sit proprio iu-
dicio condemnatus.
- 6 *Petrus.* In epistolis Pauli, Charissimi fra- *2. Pet. 30.*
tris nostri, sunt quẽdam diffi-
cilia intellectu, quæ indocti & in-
stabiles deprauant, sicut & cæ-
teras scripturas, ad suam ipso-
rum perditionem.
- 7 *Iacobus.* Vir duplex animo, inconstans est *Iaco. 1.*
in omnibus viis suis.

GENEALOGIA

SEV POSTERITAS ET

SUCCESSIO MARTINI

*Lutheri, Quinti (si diis placet) Euāgelistæ,
& Patris, qui genuit hos tot Euangelicos fi-
lios & familias, in orbe Christiano, Eccle-
siæ Dei & sibi mutuo repugnanteis.*

Nihil magis est secundum natu-
ram, inquit Aristoteles, quàm
ab vnoquóque gigni suū simile.
Idque non solum, nè rerum spe-
cies commisceantur, quoniam
leo procreat leonem, homo hominem : siqui-
dē, vt antiquus ait Poëta, ὅτε γὰρ ἐκ σκύλλης ῥόδον
φύεται: sed etiam ne prorsus in suo cuiusque ge-
nere sit morum ingeniique dissimilitudo, for-
tes creantur fortibus & bonis: vicissimque, vt
non inscitè Euripides, Non fit probanda pro-
les patre ex improbo. Fixa cùm hæc sit, mini-
mèq; erret in natura lex, placuit SALVATORI,
ex hac ista naturali degeneris prauæque sobo-
lis consideratione nos erigere quadam simili-
tudine ad cognitionem rei spiritualis, vt veros
Prophetas possimus, qui germana Ecclesiæ so-
boles sunt, à falsis, qui adulterina, discernere.
ex fructibus ipsorum, inquit, cognoscetis eos.
Quam ob causam verò? Nemo etenim de spi-

nis vuas colligit, nemo ficus de tribulis. Nimirum, id est, sicut nos rerum usus edocuit, quod plerūque Naturæ sequitur semina quisq; suæ. Cuiusmodi propheta Lutherus fuerit, aliundè vix vsquàm certiùs potest, quàm ex sobolis suę propagine studiisq; animaduerti. Nam cōfestim initio, vbi gloriæ laudūmq; immēsa cupidō inflamāssēt Lutherum ad struprum, ad omne genus libidinis, non defuit ilicò vetus Draco, tanquam pronubus, ac septiceps illa bestia, ipseque adeò pseudopropheta Lutherus, tanquam parentes: Natique ex horum ore tandē sunt tres isti spiritus immundi, ranarum similes, Confessionarius, Sacramentarius, Anabaptisticus. Et quanquam hi ipsi tres immundi spiritus tanquam vulpes Philistię, capitibus longè sint latèque disiunctissimi: tamen caudis ita sunt inter sese (vt segetem Domini incendere possint) concopulati, vt nulla penè nunc reperiatur in tota Europa hæresis, quæ non aut Homologistarum, aut Sacramentariorum, aut Anabaptistarum caractere mentem gerat insignitã: ne, si cupias agnoscere, queat deesse euidentis indicium, cui ex istis tribus spiritibus quis potissimùm adhæreat m̄cipatus. Et quo propius possis certiùsque singulos illorū immundorum spirituum characteres deprehēdere, septem quidem infligit Deus propter peccata plagas mundo, sed has præcipuè in tribus Elementis exprimit, in Aqua, in Aëre, in Igni: vt constet, q̄ quo quis genere peccet, eodē soleat.

etiã diuinitus puniri. At pressius idẽ: Quia tres
sunt, qui testificantur in cælo, Pater, Verbum,
& Spiritus sanctus: & hi tres sunt vnũ. Et tres
sunt, qui testificantur in terra, Spiritus, Aqua,
& Sãguis: & hi tres sunt vnum. Hoc posterius
testimoniis genus ipsemet Christus instituit,
confirmauitque in terra, cùm aliãs, tum etiam
cùm pendens in cruce, fudit Aquã & Sanguinẽ
ex latere, & emisit spiriũ, inclinato capite.
Nec dubiũ est, quin sicut Eua ex latere Adã
formata est, ita Ecclesiam formari ex latere
& spiritu Christi, quemadmodũ sanctẽ expli-
cavit Viennense concilium. Tria enim potif-
simũ hæc sacramenta scimus esse, quibus Ec-
clesia floret, baptismũ, cœnam Domini, clauis
pœnitentiæ. Signaculũ baptismi est aqua: Eu-
charistiæ mysteriũ, sanguis ex vino, quod est
aëriũ: clauium potestatem Spiritus sanctus, quem
Christus inspirauit, contulit: signũque eius
apparuit ignis in ore Apostolorum. Hoc sanẽ
triforme testimoniũ Christi, in terris iam vio-
latum atq; profanatũ est. Aquam enim bap-
tismi Anabaptistæ corruerunt, Sanguinem Do-
mini profanarunt Sacramentarij, Spiritũ Cla-
uium Homologistæ inuaserunt. Quod scelus
cœptum quidem est puniri, at nondum finis
pœnæ, siquidem nec ipsa adhuc cesset profa-
natio. Caueat, qui intelligit: Effugiat, cui patet
abitus: Executiat puluerẽ, q̄ iram Dei veretur.
Sed iam ad catalogum veniamus.

In quibus articulis Confessione
stæ successores Lutheri,
sint ac maneant
concordes.

HActenus sanè ex sectariorum, quos recen-
suimus, diuersis gregibus, satis apertè cer-
ni potest, quàm inter sese, & quibus de rebus
digladientur: Nam si omnes Augustanæ Con-
fessionis Articulos diligenter inspexeris, reli-
quos illi cunctos iampridem perpetua dissen-
sione intellectuque contrario penitè con-
uulserunt. Hos autem paucos saltem retinue-
runt vnanimi consensu omnes.

1. Quorum hic primus Articulus est, quòd
omnes sectæ volunt nunc vocari homines
Euangelici: quòd omnes gloriantur se purum
amplecti verbum Dei & Euangelium, & sym-
bola, Apostolicum & Athanasianum: quòd
verbum Dei sit per sese satis clarum atque a-
pertum, nec vlla egeat interpretatione: quòd
licitum sit mulieribus æquè, ac viris, laicis
non minùs, quàm sacerdotibus, tractare ver-
bum Dei: & quicumque scripturæ sensus cui-
que placuerit, eum pro ipso Dei verbo habe-
re atque defendere.

2. Secundus Articulus est, in quo omnes cõ-
cordes sunt, quòd vniuersi pari studio ac o-
dio oppugnant Ecclesiam Catholicam: quòd

T

nullum admittunt Catholicum scripturæ sacræ intellectum: Quòd omnes habent Romanum Pontificem pro Antichristo: Episcopos, Prælatos, Sacerdotes, pro membris Sathanæ: Quòd omnes nullam ferunt Ecclesiæ constitutionem, nullas Ecclesiæ Catholicæ cæremonias: Quòd omnes æquè oderunt & oppugnant sacrificium Missæ: Quòd omnes conantur ex Ecclesia omne sacerdotium deletum atque sublatum.

3 Tertius Articulus est, in quo concordant vniuersi sectarij, quòd plerique omnes sectarum Duces, quædam confingunt de Catholicis Doctoribus mendacia, quæ persuadeant imperito populo, esse doctrinam Papisticam. Exempli gratia: Cõminiscuntur Papistas docere, quòd homines possunt gratiam Dei, iustificationisque beneficium mereri suis bonis operibus. Hoc, & generis eiusdem pleraque, iam ita persuaferunt populo, vt, etsi nemo Catholicorum vnquam sic docuerit, tamen eam absurditatem ponant tanquam certum Papisticæ doctrinæ fundamentum.

4 Quartus Articulus est, in quo etiam concordant vniuersi sectarij, scilicet quòd sit Papistica carnificina & impietas, peccata enumerare & confiteri, vllam satisfactionem suscipere, bonis operibus ex Dei gratia profectis vitam æternam velle mereri: quòd Cõfirmatio, Matrimonium, Extrema vnctio, humana in-

uenta sint, non Sacramenta Ecclesiæ. Concordant etiam in hoc, quòd nemo possit continere, & nec minus quidem, quàm saluã non expuere, vt ipsis Lutheri verbis vtar: & quòd certis diebus ieiunare, sit cultus dæmoniorum. In hisce Augustanæ Cõfessionis, quinque Euangelij articulis, sunt omnes huius seculi nostri Sectæ concordissimæ: in reliquis verò plus quàm Cadmæi fratres rixantur.

Loca, in quibus aut palàm habitent, aut clàm versentur supradicti Sectarij.

A Nabaptistæ liberè habitant & manifestò quidem in Orientali Frisia, in Prussia, maximèque circa Gedanum, Elbingam, & Regiomontem, item in Moravia & Bohemia, quanquàm hìc rariores, illic frequentiores: sparsim tamen & clàm, prætextúque Lutheranicæ communionis, ad Rhenum in Belgio & Hollandia, & iam ad Danubium, & in Silesia frequentes versantur. Zuinglianorum verò latè patet regnum, & haud scio, an non latissimè. In Heluetia enim sex potiores pagos occupauerunt, & aliquam partē Sabaudia, & Geneuã, Angliam quoque & Scotiam nõ minima ex parte tenent: Quin & Palatinatum Rhenensem cœperunt nũc clàm inuadere, &

T ij

Vvittembergensem Ducatum. Augustæ Vindellicorum simulatur. Lutherus quidem, sed re ipsa regnat & viuit Zuinglius & Caluinus: qui etiã in Polonia & Galliis & in aliquibus Hungariæ locis potens est, & satellites habet: Nec Vvitteberga prorsus, nec Lipsia exulat Zuinglianismus. Rigidi & Stoici Confessionistæ Vinariense territorium obtinuerunt, & maximam Saxoniae partem, Magdeburgum, Brunsvicum, Lunæburgum, Lubecam, Hamburgū, Bremam, & Daniam penè vniuersam, & Holsatiam, maximamque partem Megaloburgensis Ducatūs, & in Bauaria urbem Ratisponensem. Molles verò & Melanchthonij manifestò dominantur in Misnia, in potiore parte Franconiae, & Norimbergæ, tum in Palatinatu superiori & inferiori, tum in aliqua etiam parte Sueuiæ, Vlmæ, & in Ducatu Vvittembergensi & Marchia. Sed mixtim in his: alij enim Flacciani esse malunt, alij Melanchthonij atque Adiaphoristæ: in Silesia autem, præsertim Vvartislauiæ & Brigæ, potiores partes tenent Vvittembergenses. Suencfeldiani sanè in Sueuia & Augustæ Vindellicorum, clàm illi quidem, sed frequētes tamen delitescunt: in Silesia inter nobiles manifestò, nec obscure Suidnicia, nec occultè Glogouia. Caput extulerunt Osiandrini in ea Prussia parte, quã Albertus Marchio habet, aguntque palàm, clàm Norimbergæ. Stancariani in minori Polonia

& Transsylvania. Pullulant enim hæ Extrava-
gantes, tanquam adhuc minorum gentium fa-
milix, mox caput prolaturæ, cum incendium
fuerit vulgi flatibus exportū. Usquequo Do-
mine irasceris in finē? Accendatur velut ignis
zelus tuus. Effunde iram tuam in gentes, quæ
polluerūt sanctum Templum tuum: Nec me-
mineris iniquitatum nostrarum antiquarum:
citò anticipent nos misericordiæ tuæ: & fac
nos omnes idem sapere, eandem habere cha-
ritatem, vnanimis idem sentire, nihil per con-
tentionem, neque per inanem gloriam, sed in
humilitate agnoscere vnum verum Deum, &
quem misisti Iesum Christum, Amen.

Obsecro vqs, fratres, per nomen Domini *1. Cor. 1.*
nostri Iesu Christi, vt id ipsum dicatis omnes,
& non sint inter vos schismata. Sitis autem
perfecti in eodem sensu & in eadem sentētia.

Mittebátque eis (Ioiaa sacerdos) Pro- *2. Par. 24.*
phetas, quos illi (Protestantes) audire nole-
bant.

Omne regnū in se diuisum, desolabitur: & *Luc. 11.*
domus supra domum cadet.

Hi sunt fontes sine aqua, & nebulæ à tur- *2. Pet. 2.*
bine exagitatae, quibus caligo tenebrarum re-
seruatur.

Dic Ecclesiæ. Si autem Ecclesiam non au- *Mat. 18.*
dierit, sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus.

F I N I S.

Sol. in 3erw Paderb. 1651.